

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **H. M.**
státní příslušnost:
t. č. pobytem
zastoupen Mgr. Ladislavem Bártou
advokátem se sídlem Purkyňova 6, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava

proti
žalované: **Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie, Inspektorát
cizinecké policie letiště Brno – Tuřany**
se sídlem Letiště Brno-Tuřany 904/1, 627 00 Brno

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 7. 2021, č. j. CPR-18548-30/ČJ-2021-930800-SV,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 6. 7. 2021, č. j. CPR-18548-30/ČJ-2021-930800-SV, *se ruší.*
- II. Žalovaná *je povinna* zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 7.615 Kč, k rukám zástupce žalobce Mgr. Ladislava Barty, advokáta se sídlem Purkyňova 6, 702 00 Ostrava, do 30 dnů od právní moci rozhodnutí na bankovní účet č. 2114899404/2700.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Předmětem sporu je zákonnost zajištění žalobce za účelem jeho správního vyhoštění do Íránu. Žalobce namítá, že žalovaná neposoudila uskutečnitelnost vyhoštění s ohledem na jeho tvrzení, že je křesťanem a v Íránu mu kvůli tomu hrozí pronásledování. Žalovaná podle něj také nepřezkoumatelně stanovila dobu zajištění na 120 dnů. A v neposlední řadě žalobce poukazuje na to, že jej žalovaná za účelem vyhoštění vůbec neměla zajistit, protože je žadatelem o mezinárodní ochranu v Řecku. Krajský soud proto musel posoudit, zda zajištění žalobce tváří v tvář těmto námitkám a zákonné úpravě obстоjí.

II. Rozhodnutí o zajištění žalobce a související skutkové okolnosti

2. Policejní hlídka zadržela žalobce v neděli 4. 7. 2021 na brněnském letišti. Přicestoval z Heraklionu (Řecko) na základě dokladu totožnosti občana Španělska. Policie zjistila, že se jedná o odcizený doklad. Jiný doklad totožnosti u sebe žalobce neměl. Policie proto dospěla k závěru, že přicestoval nelegálně. Téhož dne s ním zahájila řízení o správním vyhoštění.
3. U výsledku žalobce uvedl, že se narodil v Teheránu, kde pracoval jako aranžér interiérů. Vzhledem k jeho křesťanskému vyznání jej v Íránu pronásledují a hrozí mu trestní stíhání. Kvůli tomu asi před rokem a půl odjel do Turecka. Tam zaplatil převaděčům, aby ho dostali do Německa. Podařilo se mu ale dostat jen do Řecka, kde v únoru 2020 požádal o azyl. Od té doby v Řecku pobýval jako žadatel o mezinárodní ochranu. Nemohl oficiálně pracovat. Rodina z Íránu mu proto posílala peníze. Nechtělo se mu tam už čekat na vyřízení jeho žádosti. Rozhodl se tedy pokračovat ve své cestě do Německa. Převaděči mu obstarali španělský průkaz totožnosti osoby, která se žalobci podobá, spolu s letenkou do ČR. Odtud chtěl cestovat dál do Německa autobusem, vlakem nebo taxíkem. V případě návratu do Íránu hrozí žalobci mučení, trest smrti nebo nelidské či ponižující zacházení.
4. Žalovaná dne 6. 7. 2021 vydala rozhodnutí č. j. CPR-18548-30/ČJ-2021-930800-SV („rozhodnutí žalované“), kterým žalobce zajistila za účelem správního vyhoštění podle § 124 odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky („zákon o pobytu cizinců“) na 120 dnů. Zajištění žalobce odůvodnila existencí rizika, že by mohl mařit výkon rozhodnutí o správním vyhoštění. Toto riziko dovodila zejména z neoprávněného vstupu žalobce na území EU a pak i ČR, ve spojení s jeho snahou dostat se do Německa a neochotou vrátit se do Íránu. Použití mírnějšího opatření by nemělo účinek.
5. Doby zajištění žalovaná stanovila s přihlédnutím k předpokládané složitosti přípravy výkonu správního vyhoštění. Poukázala na potřebu zajistit náležitosti nezbytné k realizaci vyhoštění – nejprve je nutné ověřit totožnost žalobce přes zastupitelský úřad Íránu. Poté zajistit vydání náhradního cestovního dokladu. Je třeba také zajistit přepravní doklady – obstarání letenky, vyjednání průvozu žalobce přes jiné země EU, zajištění eskorty a komunikace s domovskou zemí. Komunikace s velvyslanectvím Íránu je podle žalované zdoluhavá. Z jeho strany dochází ke zpoždění úkonů, i přes řádnou snahu policie. Bližší časový údaj k vyřízení celé věci nelze přesně odhadnout. Je třeba počítat s několikaměsíční lhůtou. K tomu se musí připočíst i jisté zpoždění vyvolané pandemií.
6. Ohledně realizovatelnosti vyhoštění žalobce žalovaná konstatovala, že nezjistila, že by mu v Íránu hrozila vážná újma ve smyslu § 179 zákona o pobytu cizinců. Írán je podle vyhlášky č. 328/2015 Sb. bezpečnou zemí původu. Žalobce neuvedl nic, co by

nasvědčovalo tomu, že by mu v Íránu něco hrozilo. Z běžné praxe žalovaná ví, že tu reálný předpoklad vyhoštění do Íránu existuje.

7. Rozhodnutí o správním vyhoštění žalobce č. j. CPR-18548-27/ČJ-2021-930800-SV žalovaná vydala a žalobci předala dne 7. 7. 2021, tj. den po vydání rozhodnutí o zajištění. Podle závazného stanoviska Ministerstva vnitra ev. č. ZS5217 je vycestování žalobce do Íránu možné. V rozhodnutí o správním vyhoštění žalobce žalovaná s odkazem na toto stanovisko uvádí, že na žalobce se nevztahují důvody znemožňující jeho vycestování a „vycestování zpět do Řecka, kde je veden jako žadatel o azyl, je možné.“
8. Ve správním spisu se také nachází výsledek lustrace žalobce v systému Eurodac. Z tohoto záznamu je patrné, že žalobce dne 27. 2. 2020 požádal v Aténách o udělení mezinárodní ochrany. Neplyne z něj naopak, že o azylové žádosti žalobce v Řecku již bylo rozhodnuto.

III. Žaloba

9. Žalobce namítá, že žalovaná nesprávně posoudila uskutečnitelnost jeho správního vyhoštění do Íránu. Nepřihlédla k tomu, že žalobce při výslechu uváděl obavu ze špatného zacházení v souvislosti s jeho křesťanskou vírou. Žalovaná také nepravdivě uvádí, že Írán je na seznamu bezpečných zemí původu.
10. Druhá žalobní námitka se týče stanovené doby zajištění. Podle žalobce je doba 120 příliš dlouhá. Brání tak periodickému soudnímu přezkumu v rozumných intervalech. Přiměřenou dobou prvotního zajištění by bylo 60 dnů.

IV. Vyjádření žalované k žalobě

11. Žalovaná uvedla, že uskutečnitelnost správního vyhoštění žalobce potvrdilo závazné stanovisko Ministerstva vnitra ze dne 7. 7. 2021. Na základě tohoto stanoviska žalovaná žalobce zajistila. Žalobce při výslechu sice uvedl, že je křesťan a že mu z toho důvodu hrozí trestní stíhání. Nesdělil k tomu ale žádné další konkrétní okolnosti. Jedná se tak pouze o jeho domněnky. Ze závazného stanoviska vyplývá trend, podle kterého účastníci řízení o správním vyhoštění účelově uvádí pronásledování v souvislosti s křesťanskou vírou. Z judikatury plane, že pokud správní orgán před rozhodnutím o zajištění cizince vydal rozhodnutí o správním vyhoštění, nemusí si pak v rámci rozhodnutí o zajištění činit předběžný úsudek o možných překážkách vyhoštění. Může naopak vyjít ze závazného stanoviska.
12. Žalobce nevyčkal v Řecku na vyřízení jeho azylové žádosti, čímž porušil právní předpisy o azylu. Z jeho chování je zřejmé, že se celou dobu snažil dostat do Německa. Řecko je přitom bezpečnou zemí, kde mohl nadále legálně pobývat.
13. Ke stanovení doby zajištění žalovaná opět poukázala na zdlouhavost postupu ověření totožnosti žalobce a vyřízení přepravních dokladů s velvyslanectvím Íránu. Délku ověření totožnosti žalovaná odhaduje přibližně na 20 dnů. K tomu je třeba přičíst minimálně 60 dnů k vyřízení náhradního cestovního dokladu. To zahrnuje provedení konzulárního pohovoru, na základě kterého si íránská ambasáda vyžádá z Íránu souhlas s vydáním dokladu. Dalších 40 dní pak trvá organizace samotného vyhoštění cizince. Žalovaná po celou dobu přezkoumává trvání důvodu zajištění.

V. Doplnění žaloby

14. V doplnění žaloby podaném v rámci žalobní lhůty žalobce vznesl nový žalobní bod. Poukázal na to, že je pořad žadatelem o mezinárodní ochranu v Řecku. Ve smyslu směrnice č. 2013/33/EU („přijímací směrnice“) jej unijní právo považuje za žadatele o mezinárodní ochranu, přestože v ČR o azyl nepožádal. Jeho případné zajištění se tak mělo řídit přijímací směrnici. Zajištění na základě § 124 odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců však nelze subsumovat pod žádný z přípustných důvodů zajištění podle čl. 8 přijímací směrnice. Vyhostit žadatele lze v souladu s čl. 24 odst. 4 nařízení č. 604/2013/EU („nařízení Dublin III“), pouze pokud příslušný stát jeho žádost o mezinárodní ochranu zamítl. To ale není případ žalobce. O jeho žádosti Řecko ještě nerozhodlo. Zajištění žalobce je proto nezákonné. I pokud by již pozbyl statut žadatele, žalovaná se v napadeném rozhodnutí této otázky vůbec nevěnuje. To činí její rozhodnutí nepřezkoumatelným. Teprve v rozhodnutí o správním vyhoštění žalobce konstatovala možnost jeho vycestování do Řecka, kde je veden jako žadatel o azyl.

VI. Posouzení věci krajským soudem

15. Žaloba je přípustná. Podala ji oprávněná osoba (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, „s. ř. s.“) v zákonné lhůtě (§ 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců).
16. O žalobě krajský soud rozhodl podle § 51 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 172 odst. 5 zákona o pobytu cizinců bez nařízení ústního jednání. Žalobce nařízení jednání nepožadoval a soud neshledal jednání jako nezbytné.
17. Žaloba je *důvodná*.
18. Žalobce vznáší celkově tři žalobní námitky: a) že jej žalovaná vůbec nemohla zajistit za účelem správního vyhoštění, protože má status žadatele o mezinárodní ochranu v Řecku; b) že žalovaná nezhodnotila náležitě realizovatelnost jeho vyhoštění do Íránu; c) že žalovaná nestanovila správně délku jeho zajištění. Krajský soud tyto námitky v této posloupnosti nyní vypořádá.

a) Zákonnost zajištění žalobce s ohledem na jeho postavení žadatele o mezinárodní ochranu v Řecku

19. Krajský soud dospěl k závěru, že zajištění žalobce za účelem správního vyhoštění na základě § 124 zákona o pobytu cizinců odporuje zákonu. Žalovaná vůbec neměla es žalobcem zahajovat řízení o správním vyhoštění. Jako se žadatelem o mezinárodní ochranu v Řecku s ním měla vést řízení podle nařízení Dublin III. A případně jej zajistit za podmínek stanovených tímto nařízením, resp. § 129 zákona o pobytu cizinců.
20. V souladu s článkem 2 písm. c) nařízení Dublin III se žadatelem rozumí státní příslušníci třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, kteří učinili žádost o mezinárodní ochranu, o níž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto. Stejnou definici obsahují i další evropské předpisy regulující oblast mezinárodní ochrany, konkrétně směrnice č. 2013/32/EU [„procedurální směrnice“, viz čl. 2 písm. c)], směrnice č. 2011/95/EU [„kvalifikační směrnice“, viz čl. 2 písm. i)] nebo přijímací směrnice č. 2013/33/EU [viz čl. 2 písm. b)]. Tato jednotná definice žadatele napříč unijními předpisy odpovídá snaze o vytváření společného azylového systému, jehož cílem je stejné zacházení se žadateli o mezinárodní ochranu ve všech členských zemích EU.
21. Nařízení Dublin III pak s ohledem na uvedenou definici rozlišuje mezi cizinci, o jejichž žádosti již bylo meritorně rozhodnuto (ty pak nepovažuje za žadatele), a těmi, o jejichž

žádosti doposud rozhodnuto nebylo. Plyne to například z čl. 18 nařízení Dublin III, podle kterého má příslušný členský stát povinnost:

- a) převzít za podmínek stanovených v člancích 21, 22 a 29 *žadatele*, který podal žádost v jiném členském státě;
- b) přijmout zpět za podmínek stanovených v člancích 23, 24, 25 a 29 *žadatele*, jehož žádost se posuzuje a který učinil žádost v jiném členském státě nebo který se nachází na území jiného členského státu bez povolení k pobytu;
- c) přijmout zpět za podmínek stanovených v člancích 23, 24, 25 a 29 *státního příslušníka třetí země nebo osobu bez státní příslušnosti*, jejíž žádost se posuzuje a která vzala svou žádost zpět a učinila žádost v jiném členském státě, nebo která se nachází na území jiného členského státu bez povolení k pobytu;
- d) přijmout zpět za podmínek stanovených v člancích 23, 24, 25 a 29 *státního příslušníka třetí země nebo osobu bez státní příslušnosti*, jejíž žádost zamítl a která učinila žádost v jiném členském státě, nebo která se nachází na území jiného členského státu bez povolení k pobytu.

- 22. Pokud o žádosti žalobce o mezinárodní ochranu podané v Řecku nebylo pravomocně rozhodnuto, na žalobce dopadá situace pod písm. b) článku 18. V Řecku má neukončené řízení o mezinárodní ochraně a na území ČR se nachází bez povolení k pobytu. *Podle unijního práva je však žalobce žadatelem o mezinárodní ochranu.* Není přitom rozhodné, že žalobce nepodal žádost o mezinárodní ochranu na území ČR a zákon o azylu jej tak za žadatele nepovažuje. Důležité je, že naplňuje definici žadatele podle přímo použitelného nařízení Dublin III. Na tom nic nemění skutečnost, že žalobce neoprávněně opustil Řecko a vstoupil do ČR. Pokud Řecko jeho azylovou žádost nezamítlo (což ze správního spisu neplyne), náleží mu postavení žadatele o mezinárodní ochranu.
- 23. Rozlišení, zda je z pohledu unijního práva třeba na cizince nahlížet jako na žadatele anebo jako na neoprávněně pobývajícího cizince má důležitý praktický význam pro další postup správních orgánů vůči tomuto cizinci. Konkrétně v tom, zda budou postupovat podle nařízení Dublin III anebo podle směrnice č. 2008/115/ES („návratová směrnice“). Vztah mezi těmito dvěma právními předpisy plyne z čl. 24 nařízení Dublin III.
- 24. Podle čl. 24 odst. 1 nařízení Dublin III platí, že pokud se členský stát, na jehož území se osoba podle čl. 18 odst. 1 písm. b), c) nebo d) *zdržuje bez povolení k pobytu a v němž nebyla podána žádná nová žádost o mezinárodní ochranu*, domnívá, že je příslušný jiný členský stát v souladu s čl. 20 odst. 5 a čl. 18 odst. 1 písm. b), c) nebo d), *může tento jiný členský stát požádat o přijetí této osoby zpět.*
- 25. Toto obecné pravidlo doplňuje druhý odstavec, který říká, že pokud členský stát, na jehož území se osoba zdržuje bez povolení k pobytu, odchylně od čl. 6 odst. 2 návratové směrnice rozhodne o vyhledávání v systému Eurodac podle článku 17 nařízení (EU) č. 603/2013, *předkládá se žádost o přijetí zpět v případě osoby uvedené v čl. 18 odst. 1 písm. b) nebo c) tohoto nařízení, nebo osoby uvedené v čl. 18 odst. 1 písm. d) tohoto nařízení, jejíž žádost o mezinárodní ochranu nebyla zamítnuta konečným rozhodnutím, co nejdříve a v každém případě do dvou měsíců od nalezení shody v rámci systému Eurodac podle čl. 17 odst. 5 nařízení (EU) č. 603/2013.*
- 26. Čtvrtý odstavec pak stanoví, že pokud se osoba uvedená v čl. 18 odst. 1 písm. d) tohoto nařízení, jejíž žádost o mezinárodní ochranu byla zamítnuta konečným rozhodnutím v

jednom členském státě, nachází bez povolení k pobytu na území jiného členského státu, může posledně jmenovaný členský stát buď požádat druhý členský stát o přijetí dotčené osoby zpět, nebo provést řízení o navrácení v souladu se směrnicí 2008/115/ES.

27. Návratová směrnice v bodu 9 preambule stanoví, že v souladu se směrnicí č. 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka by *státní příslušník třetí země, který požádal o azyl v některém členském státě, neměl být považován za osobu neoprávněně pobývajících na území daného členského státu, dokud nenabude platnosti rozhodnutí o zamítnutí jeho žádosti nebo rozhodnutí o ukončení jeho oprávnění k pobytu jakožto žadatele o azyl.*
28. Podle čl. 6 odst. 1 návratové směrnice členské státy vydají rozhodnutí o navrácení každému státnímu příslušníkovi třetí země, který pobývá neoprávněně na jejich území, aniž jsou dotčeny výjimky uvedené v odstavcích 2 až 5. Výjimka podle čl. 6 odst. 2 (na kterou odkazuje nařízení Dublin III v čl. 24 odst. 2) stanoví, že státní příslušníci třetí země, kteří neoprávněně pobývají na území členského státu a kteří jsou *držiteli platného povolení k pobytu nebo jiného povolení zakládajícího oprávnění k pobytu vydaného jiným členským státem, jsou povinni neprodleně odejít na území tohoto jiného členského státu.* Pokud dotčený státní příslušník třetí země nesplní tento požadavek nebo pokud je bezodkladný odchod státního příslušníka třetí země vyžadován z důvodů veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti, použije se odstavec 1.
29. Z uvedeného plyne, že *pokud se na území ČR neoprávněně nachází cizinec, který v jiném členském státě požádal o mezinárodní ochranu, rozhodnout o jeho navrácení do země původu (o správním vyhoštění) lze pouze v případě, že jeho žádost o mezinárodní ochranu již byla zamítnuta konečným rozhodnutím* (jedná se o cizince v situaci podle čl. 18 odst. 1 písm. d) nařízení Dublin III). Řízení o navrácení je v této situaci alternativou k podání žádosti o převzetí příslušnému členskému státu podle nařízení Dublin III.
30. *Situace je ovšem jiná, pokud o žádosti cizince v příslušném státě zatím rozhodnuto nebylo a dotčený díky tomu požívá status žadatele o mezinárodní ochranu* (cizinec podle čl. 18 odst. 1 písm. b) nařízení Dublin III). V tomto případě je pobyt cizince na území Řecka v souladu s bodem 9 preambule návratové směrnice oprávněný. ČR proto mohla postupovat buď podle čl. 6 odst. 2 návratové směrnice a umožnit žalobci neprodleně vrátit se do Řecka, anebo požádat Řecko o přijetí žalobce zpět podle nařízení Dublin III. Takový postup uvádí i Příručka k navrácení osob, podle které v případě, že „státní příslušník třetí země má v prvním členském státě status žadatele o azyl (probíhající řízení, dosud nebylo vydáno konečné rozhodnutí) [...] se použije dublinské nařízení, a to podle základní zásady, že by u každého státního příslušníka třetí země, který podá žádost o azyl v jednom členském státě, měla být potřeba mezinárodní ochrany posouzena plně jedním členským státem. Členský stát nemůže tohoto státního příslušníka třetí země vrátit do třetí země; místo toho jej může za účelem posouzení jeho žádosti poslat pouze do členského státu příslušného podle dublinského nařízení“ (Doporučení Komise (EU) 2017/2338, ze dne 16. listopadu 2017, o zavedení společné „příručky k navrácení osob“, kterou mají příslušné orgány členských států používat při plnění úkolů souvisejících s navrácením osob; dostupné z <https://bit.ly/3yGDp0A>, zdůraznění doplnil krajský soud).
31. Z obsahu spisu plyne, že žalobce byl v době jeho zajištění žadatelem o azyl v Řecku. Žalovaná neověřovala, zda o jeho žádosti již bylo pravomocně rozhodnuto. O tom, že v Řecku požádal o mezinárodní ochranu, však informaci měla. Jednoznačně to plynulo

z lustrace v systému Eurodac. Za této situace však nemohla rozhodnout o správním vyhoštění žalobce a tudíž ani o jeho zajištění za tímto účelem. Zajistit žalobce mohla pouze při splnění podmínek podle čl. 28 nařízení Dublin III, resp. § 129 zákona o pobytu cizinců. Zajištění žalobce na základě § 124 zákona o pobytu cizinců za účelem správního vyhoštění je proto již z tohoto důvodu nezákonné.

b) Hodnocení uskutečnitelnosti předání žalobce do Íránu

32. Přestože krajský soud shledal zajištění žalobce nezákonným již proto, že žalovaná vůbec neměla, postupovat podle návratové směrnice (resp. § 124 zákona o pobytu cizinců), nad rámec toho se vyjádří také k dalším žalobním námitkám. Vyhodnotil je jako důvodné do té míry, že by také samy o sobě vedly ke zrušení rozhodnutí žalované.
33. Jednou z podmínek zákonnosti zajištění je existence reálného předpokladu vyhoštění. Každé zajištění cizince totiž musí sledovat konkrétní účel – v tomto případě uskutečnění správního vyhoštění žalobce. Zajištění nemůže obstát, pokud tento účel nebude reálně možné naplnit ve stanovené době trvání zajištění.
34. Reálný předpoklad vyhoštění chybí také tehdy, pokud v případě cizince existují důvody znemožňující vycestování ve smyslu § 179 zákon o pobytu cizinců. Podle odst. 1 tohoto ustanovení vycestování cizince není možné v případě důvodné obavy, že by mu po návratu do státu, jehož je státním občanem, hrozilo skutečné nebezpečí. V souladu s odst. 2 se za skutečné nebezpečí považuje navrácení v rozporu s čl. 3 Evropské úmluvy o lidských právech („Úmluva“).
35. Otázkou existence důvodů znemožňujících vycestování se žalovaná musí zabývat hlavně v řízení o správním vyhoštění cizince. Za tímto účelem má povinnost si vyžádat závazné stanovisko Ministerstva vnitra. Judikatura ovšem dovodila, že *žalovaná má povinnost zabývat se možnými překážkami správního vyhoštění i v řízení o zajištění cizince, pokud jsou jí tyto překážky v době rozhodování o zajištění známy nebo pokud před rozhodnutím o zajištění cizince vyšly najevo*. Pokud bude již před vydáním rozhodnutí o zajištění zřejmé, že by zde mohly být důvody znemožňující vycestování, má žalovaná povinnost si před zajištěním cizince vyžádat stanovisko Ministerstva vnitra (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2011, č. j. 7 As 79/2010-150). Této povinnosti ji nezbavují ani případné procesní nesnáze a časová tíseň (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2020, č. j. 1 Azs 495/2019-43). Závazné stanovisko musí obsahovat náležité odůvodnění a musí reagovat na konkrétní tvrzení cizince v daném řízení. Pokud Ministerstvo vnitra formuluje stanovisko obecněji, je povinností žalované o to pečlivěji odůvodnit, proč nepovažuje případné obavy cizince z návratu do vlasti za relevantní (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2020, č. j. 5 Azs 211/2019-41, bod 17).
36. Povinnost vyžádat si závazné stanovisko Ministerstva vnitra neplatí bezpodmínečně, ale pouze pokud je z okolností případu zřejmé, že by překážky vyhoštění mohly existovat. V každém případě má však žalovaná povinnost předběžně posoudit případné překážky vyhoštění a učinit si úsudek o tom, zda je správní vyhoštění alespoň potenciálně možné.
37. Na druhou stranu má žalovaná pravdu v tom, že povinnost (předběžně) posoudit možné překážky správního vyhoštění v řízení o zajištění cizince se týká situace, ve které správní orgán teprve zahájil řízení o správním vyhoštění a dosud nevydal v tomto řízení rozhodnutí ve věci samé. Pokud ovšem toto rozhodnutí již vydal, pak si správní orgán při rozhodování o zajištění již nemusí činit (předběžný) úsudek o možných překážkách

vyhoštění. Může v tomto směru vyjít z pravomocného a vykonatelného rozhodnutí o správním vyhoštění (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2013, č. j. 8 As 33/2013-35, či ze dne 16. 3. 2016, č. j. 1 Azs 5/2016-25, bod 22).

38. V době vydání rozhodnutí o zajištění žalobce (v úterý 6. 7. 2021) však o jeho správním vyhoštění zatím rozhodnuto nebylo. Závazné stanovisko i rozhodnutí o správním vyhoštění nesou datum středy 7. 7. 2021. Žalovaná proto při rozhodování o zajištění žalobce nemohla vycházet ze závazného stanoviska, které v rozhodné době neexistovalo. Zároveň okolnosti případu nasvědčovaly tomu, že by v případě žalobce mohly existovat důvody znemožňující jeho vycestování. Žalobce tvrdil, že se obává pronásledování z důvodu svého náboženského přesvědčení. To byl i důvod, proč uprchl z Íránu a vyhledal mezinárodní ochranu v EU. Na první pohled a na základě těch mála informací, které od něj žalovaná při výslechu získala, přitom nelze říct, že by obavy žalobce byly zcela neopodstatněné. *Žalovaná proto měla v souladu s výše citovanou judikaturou povinnost udělat si předběžný úsudek o uskutečnitelnosti vyhoštění žalobce do Íránu. Za tímto účelem si měla od Ministerstva vnitra vyžádat závazné stanovisko ještě před vydáním rozhodnutí o zajištění žalobce, anebo si sama shromáždit relevantní informace o situaci křesťanů v Íránu.*
39. To však žalovaná neučinila. Namísto toho vycházela z tvrzení, že Írán je na seznamu bezpečných zemí původu podle vyhlášky 328/2015 Sb. To ovšem není pravda. Írán na tomto seznamu není a nikdy nebyl. Na posouzení překážek vyhoštění žalovaná ve výsledku zcela rezignovala. Tím zatížila své rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů rozhodnutí.
40. K obsahu závazného stanoviska vydaného až po vydání rozhodnutí žalované krajský soud v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s. nemohl přihlídnout.

c) Stanovení doby zajištění

41. Aby zajištění cizince neměl punc svévole, musí žalovaná v rozhodnutí řádně zdůvodnit dobu, po kterou bude trvat omezení svobody. Námitky žalobce ohledně stanovení doby zajištění na 120 dnů směřují hlavně vůči nemožnosti iniciovat periodický soudní přezkum jeho zajištění. S tímto argumentem však krajský soud nesouhlasí.
42. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 9. 2012, č. j. 7 As 97/2012-26, na nějž žalobce v žalobě odkazuje, se týkal právní úpravy soudního přezkumu zajištění cizinců účinné před 1. 1. 2014. Vycházel z toho, že řízení o propuštění cizince ze zajištění podle § 200o až § 200u zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013, které představovalo alternativu k žalobě proti rozhodnutí o zajištění, často trvalo několik měsíců. Tento problém platná právní úprava odstranila mimo jiné zavedením institutu žádosti o propuštění ze zařízení podle § 129a zákona o pobytu cizinců. Proti rozhodnutí o této žádosti lze podat žalobu, o které musí soud rozhodnout za stejných podmínek jako v případě žaloby proti rozhodnutí o zajištění (viz § 172 odst. 5 zákona o pobytu cizinců).
43. Je pravdou, že i platná právní úprava soudního přezkumu zajištění cizince vzbuzuje pochybnosti ohledně jejího souladu s požadavky na efektivní soudní přezkum rozhodnutí o zajištění vyplývajících z čl. 36 ve spojení s čl. 8 Listiny základních práv a svobod nebo čl. 5 odst. 4 Úmluvy. To vedlo Nejvyšší správní soud k podání návrhu na zrušení § 129a odst. 3 zákona o pobytu cizinců (návrh ze dne 6. 8. 2019 v řízení sp. zn. 8 Azs 26/2018, řízení před Ústavním soudem se vede pod sp. zn. Pl. ÚS 12/19). Předmětné ustanovení je

problematické z toho důvodu, že časově omezuje možnost podání žádosti o propuštění ze zařízení. To může v určitých případech znemožňovat přístup k průběžné soudní kontrole zákonnosti zajištění.

44. Zároveň však platí, že ze zákona o pobytu cizinců, ani z návratové směrnice nelze dovodit nutnost stanovit dobu prvotního zajištění maximálně na 60 dnů, jak žalobce namítá. Konkrétní maximální délku zajištění nestanoví ani judikatura Evropského soudu pro lidská práva k čl. 5 odst. 4 Úmluvy. *Přiměřenost stanovené doby zajištění je vždy třeba zkoumat s přihlédnutím ke skutkovým okolnostem případu.* Jestliže žalovaná zajištění na 120 dnů řádně zdůvodní, lze ho považovat za přiměřené. Problém však krajský soud vidí v tom, že v případě žalobce takové řádné zdůvodnění doby zajištění na 120 dnů v rozhodnutí žalované chybí.
45. Návod na to, jak by mělo vypadat odůvodnění vedlejšího výroku o stanovení doby trvání zajištění, poskytuje např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 10. 2011, č. j. 1 As 93/2011-79. Podle něj je nutné uvést „jaké všechny úkony bude pravděpodobně nezbytné provést k přípravě realizace správního vyhoštění konkrétní osoby. Dále lze nepochybně požadovat, aby správní orgán kvalifikovaně na základě svých zkušeností upřesnil v odůvodnění rozhodnutí svůj odhad, jak dlouho zabere provedení každého ze specifikovaných úkonů (např. obvyklá doba komunikace se zastupitelským úřadem země původu cizince, doba potřebná pro poskytnutí právní pomoci ze strany země původu). Správní orgán musí posuzovat uvedené otázky přísně individuálně, nikoliv paušálním odhadem.“ Soud pak musí mít možnost přezkoumat, zda stanovení konkrétní doby trvání omezení svobody odpovídá individuálním okolnostem případu a zda nebylo svévolné.
46. Žalovaná ve svém rozhodnutí uvádí, jaké úkony je třeba vykonat za účelem realizace vyhoštění žalobce. *Neuvádí však ani přibližný časový odhad trvání jednotlivých fází vykošťovacího procesu.* Přiznává totiž, že s ohledem na zdlouhavou komunikaci s íránským velvyslanectvím v kombinaci s problémy způsobenými pandemií, nelze bližší časový odhad poskytnout. Na druhou stranu tento odhad činí ve svém vyjádření k žalobě. K tomu však krajský soud nemohl přihlédnout. Vyjádření k žalobě neslouží k doplňování důvodů rozhodnutí.
47. Krajský soud ve svém rozsudku ze dne 4. 5. 2021, č. j. 41 A 12/2021-44 uvedl, že *požadavek na specifikaci budoucích kroků, které mají vést k dosažení účelu zajištění, jakož i jejich časové vymezení ve vztahu k době trvání zajištění, nelze vykládat tak že by absence časového odhadu provedení každého ze specifikovaných úkonů žalované při stanovení délky zajištění automaticky vedla k nepřezkoumatelnosti rozhodnutí pro nedostatek důvodů.* Vždy je třeba přihlížet ke specifickým okolnostem každého jednotlivého případu. Krajský soud si uvědomuje, že pro žalovanou může být v některých případech obtížné odhadnout, jak dlouho budou trvat jednotlivé úkony směřující k vyhoštění cizince. Obzvláště za situace celosvětové pandemie, která přímo ovlivňuje i mezinárodní letecká spojení. V rozhodnutí o zjištění proto žalovaná může přiznat, že objektivní časový odhad jednotlivých úkonů učinit nedokáže. Šlo by totiž proti smyslu odůvodnění, pokud by žalovaná bezpodmínečně musela v rozhodnutí o zajištění učinit určitý časový odhad, který by ale vůbec neodpovídal skutečnosti. *Pokud ovšem žalovaná tento odhad učinit nedokáže, je namístě z opatrnosti stanovit kratší dobu zajištění.* Tím jednak umožní žalobci realizovat soudní přezkum v kratších intervalech. A následně soudu umožní ověřit, zda žalovaná během této doby v řízení postupuje s náležitou pečlivostí, aktivně, svědomitě, a bez zbytečných průtahů, či

zda zajištění cizince směřuje k jeho primárnímu cíli (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2020, č. j. 1 Azs 143/2020-48, bod 24).

48. Stanovení doby zajištění na 120 dnů při současné absenci alespoň přibližného časového vymezení jednotlivých úkonů však již podle krajského soudu překračuje hranici přiměřenosti. Pokud žalovaná předem nedokázala odhadnout, jak dlouho jí potrvá ověření totožnosti žalobce a následné obstarání dokladů nutných k realizaci vyhoštění, měla zvolit mnohem kratší dobu zajištění. *Odůvodnění konkrétní doby zajištění je v tomto případě příliš paušalizující a krajskému soudu znemožňuje přezkoumat, zda odpovídá individuálním okolnostem případu žalobce a zda není svévolné.* Rozhodnutí žalované proto krajský soud považuje za nepřezkoumatelné také ve vztahu ke stanovení délky zajištění.

VII. Závěr a náklady řízení

49. Krajský soud shledal rozhodnutí žalované nezákonným, protože žalovaná nemohla žalobce zajistit za účelem správního vyhoštění [viz část IV. a)]. Rozhodnutí žalované proto krajský soud zrušil (§ 78 odst. 1 s. ř. s.) Krajský soud současně výrokem nevrátil věc žalované věc k dalšímu řízení, jak je ve správním soudnictví obvyklé (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Podle § 124 odst. 2 zákona o pobytu cizinců je totiž vydání rozhodnutí o zajištění cizince za účelem jeho vyhoštění prvním úkonem v řízení. Zrušení rozhodnutí o zajištění v tomto případě z povahy věci znamená ukončení řízení (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2020, č. j. 1 Azs 495/2019-43, bod 30).
50. Krajský soud připomíná, že podle § 127 odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců platí: „Zajištění musí být bez zbytečného odkladu ukončeno (...), rozhodne-li soud ve správním soudnictví o zrušení rozhodnutí o zajištění cizince, o zrušení rozhodnutí o prodloužení doby trvání zajištění nebo o zrušení rozhodnutí o nepropuštění ze zařízení; povinnost propustit cizince vzniká vyhlášením zrušujícího rozsudku.“ (blíže viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 14. 1. 2021, č. j. 41 A 86/2020-31, č. 4159/2021 Sb. NSS, body 32-37)
51. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaná neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo. Žalobce naopak ve věci úspěch měl, proto mu vzniklo právo na náhradu nákladů řízení vůči žalované. Výrokem II. tohoto rozsudku tedy soud uložil žalované povinnost zaplatit žalobci do 15 dnů od právní moci rozsudku náhradu nákladů řízení o žalobě v celkové výši 7.615 Kč.
52. Zástupce žalobce ji v této výši vyčíslil jako částku skládající se z odměny zástupce za dva úkony právní služby spočívající v přípravě a převzetí věci [§ 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb č. 177/1996 Sb. („advokátní tarif“)] a sepisu podání ve věci samé [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Odměna za jeden úkon právní pomoci činí 3.100 Kč [§ 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu]. K tomu je třeba připočíst paušální náhrady hotových výdajů za dva úkony právní služby po 300 Kč [§ 13 odst. 3 advokátního tarifu].
53. Zástupce žalobce taktéž uplatnil cestovné za cestu ze své advokátní kanceláře do zařízení pro zajištění cizinců za účelem podpisu plné moci, což s ohledem na osobní situaci žalobce (omezení osobní svobody) nebylo možné realizovat jiným způsobem. Jedná se o náhradu nafty ve výši 112,28 Kč (trasa ze sídla zástupce žalobce do zařízení pro zajištění cizinců činí 34,4 kilometrů, celkem tedy za cestu tam a zpět 68,8 km; cestu žalobce realizoval osobním vozem, který má podle doloženého technického průkazu spotřebu 6 litrů na 100

kilometrů, přičemž vyhlášková cena nafty za rok 2021 činila 27,2 Kč za litr) a náhradu amortizace vozidla ve výši 302,72 Kč (paušální náhrada za rok 2021 ve výši 4,4 Kč x 68,8 kilometrů). Nadto žalobce uplatnil náhradu za ztrátu času za cestu ze sídla advokátní kanceláře do zařízení pro zajištění cizinců ve výši 400 Kč (cesta trvá podle serveru *mapy.cz* 34 minut, v případě cesty tam a zpět se tedy jedná o čtyři započaté půlhodiny).

54. Krajský soud se s tímto vyčíslením nákladů, které zástupce žalobce odpovídajícím způsobem doložil, a které odpovídá relevantní právní úpravě, plně ztotožnil. Proto je ve vyčíslené výši žalobci přiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 13. srpna 2021

Martin Kopa, v. r.
samosoudce